

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 123g/2024
privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi ale articolului 268
din Codul de procedură civilă
(anularea încheierii de scoatere a cererii de pe rol)

CHIȘINĂU

1 august 2024

Curtea Constituțională, judecând în componența:

nei Liuba ȘOVA, *președinte de ședință*,
nei Viorica PUICA,
dlui Nicolae ROȘCA,
dlui Serghei ȚURCAN,
dlui Vladimir ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea nei Ana Florean, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată la 31 mai 2024,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 1 august 2024, în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a cuvântului „poate” de la alineatul (4) și a alineatului (5) din articolul 268 din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Victor Coda, în dosarul nr. 2-21197/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională, pe baza articolului 135 alin. (1) lit. a) și lit. g) din Constituție, de către doamna judecător Violeta Gîrleanu de la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

ÎN FAPT

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Prin încheierea din 26 iunie 2023, s-a dispus scoaterea de pe rol a cererii de chemare în judecată formulată de dna Angela Maier, dna Lucia Maier și dl Vitalie Bocancea împotriva dlui Victor Coda cu privire la dezmințirea informațiilor, prezentarea scuzelor publice și repararea prejudiciului moral.

4. La 15 decembrie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a anulat încheierea judecătorească din 26 iunie 2023 și a dispus reluarea examinării cauzei civile.

5. La 3 ianuarie 2024, dl Victor Coda a ridicat excepția de neconstituționalitate a cuvântului „poate” de la alineatul (4) și a alineatului (5) din articolul 268 din Codul de procedură civilă.

6. Printr-o încheiere din 20 mai 2024, dna judecător Violeta Gîrleanu a admis ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis, în acest sens, o sesizare la Curtea Constituțională în vederea examinării acesteia.

B. Legislația pertinentă

7. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 20 Accesul liber la justiție

„(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime.

(2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Articolul 54 Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

„(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sînt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.”

Articolul 119 Folosirea căilor de atac

„Împotriva hotărîrilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

Articolul 120 Caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărîri judecătorești definitive

„Este obligatorie respectarea sentințelor și a altor hotărîri definitive ale instanțelor judecătorești, precum și colaborarea solicitată de acestea în timpul procesului, al executării sentințelor și a altor hotărîri judecătorești definitive.”

8. Prevederile relevante ale Codului de procedură civilă, adoptat prin Legea nr. 225 din 30 mai 2003, sunt următoarele:

Articolul 267 Temeiurile scoaterii cererii de pe rol

„Instanța judecătorească scoate cererea de pe rol în cazul în care:

[...]

f) părțile citate legal nu s-au prezentat la ședința de judecată după a doua citare și nici nu au solicitat examinarea cauzei în absența lor;

g) reclamantul citat legal nu s-a prezentat în ședință de judecată, nu a comunicat instanței motivele neprezentării sau motivele sînt considerate de instanță ca fiind

neîntemeiate, sau nu a solicitat examinarea cauzei în absența sa, iar pîrîtul nu solicită soluționarea cauzei în fond;

[...]"

Articolul 268

Procedura și efectele scoaterii cererii de pe rol

„(1) În cazul scoaterii cererii de pe rol, procesul se termină printr-o încheiere judecătorească. În ea instanța indică modul de înlăturare a circumstanțelor specificate la art. 267.

(2) Încheierea judecătorească privind scoaterea cererii de pe rol se supune recursului.

(3) După înlăturarea circumstanțelor care duc la scoaterea cererii de pe rol, persoana interesată poate adresa instanței o nouă cerere, conform dispozițiilor generale.

(4) La cererea reclamantului sau a pîrîtului, instanța poate anula încheierea privind scoaterea cererii de pe rol emise în temeiul art. 267 lit. f) și g), dacă aceștia depun probe care să confirme imposibilitatea prezentării lor în ședință de judecată și a înștiințării instanței. Cererea se depune în termen de 15 zile de la data comunicării încheierii. Cererea privind anularea încheierii de scoatere a cererii de pe rol se soluționează în baza dosarului și a materialelor anexate la cerere, fără citarea participanților la proces. Instanța care examinează cererea **poate** dispune citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la respectiva cerere.

(5) Încheierea judecătorească de respingere a cererii de anulare a încheierii privind scoaterea cererii de pe rol poate fi atacată cu recurs.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției

9. Autorul consideră că cuvîntul criticat „poate” din teza a patra de la alineatul (4) din articolul 268 din Codul de procedură civilă acordă o marjă discreționară prea largă judecătorului de a decide necesitatea citării participanților la proces pentru a examina cererea de anulare a încheierii privind scoaterea cererii de pe rol pe baza articolului 267 lit. f) și g) din Codul de procedură civilă.

10. Astfel, examinarea cererii în lipsa părților constituie o ingerință în exercițiul dreptului la un proces echitabil, dat fiind faptul că o parte nu poate să prezinte probe și să combată argumentele părții opuse.

11. De asemenea, autorul invocă o omisiune legislativă în măsura în care încheierea judecătorească de admitere a cererii de anulare a încheierii privind scoaterea cererii de pe rol nu poate fi atacată cu recurs.

12. În concluzie, autorul excepției a menționat că prevederile contestate contravin articolelor 20, 54, 119 și 120 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a unor prevederi din Codul de procedură civilă, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, pe baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Deși în încheierea judecătorească prin care s-a acceptat ridicarea excepției de neconstituționalitate ca obiect sunt indicate doar prevederile articolului 268 alineatul (5) din Codul de procedură civilă, Curtea constată că autorul a indicat în sesizare și s-a referit în argumentele sale și la cuvântul „poate” de la alineatul (4) din același articol. Prin urmare, Curtea va reține ca obiect al excepției cuvântul „poate” de la alineatul (4) și alineatul (5) din articolul 268 din Codul de procedură civilă (a se vedea, *mutatis mutandis*, DCC nr. 195 din 21 decembrie 2023, § 18). Curtea constată că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

17. Curtea observă că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată într-o cauză civilă aflată pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în cadrul căreia a fost examinată o cerere de anulare a încheierii de scoatere a cauzei de pe rol. Curtea consideră că prevederile contestate ar putea fi aplicate în prezenta cauză.

18. Curtea reține că o altă condiție obligatorie pentru ca excepția de neconstituționalitate să poată fi examinată în fond este incidența a cel puțin unui drept garantat de Constituție (a se vedea DCC nr. 78 din 3 iunie 2021, § 17).

19. Autorul excepției a susținut incidența articolelor 20 (*accesul liber la justiție*), 54 (*restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți*), 119 (*folosirea căilor de atac*) și 120 (*caracterul obligatoriu al sentințelor și al altor hotărâri judecătorești definitive*) din Constituție.

20. În jurisprudența sa, Curtea a subliniat că articolul 54 din Constituție îi impune un mod de analiză a caracterului proporțional al ingerințelor în drepturile fundamentale. Pentru a putea fi aplicat, de asemenea, trebuie să se constate incidența unui drept fundamental (HCC nr. 8 din 5 aprilie 2022, § 26; HCC nr. 21 din 6 decembrie 2022, § 34).

21. Cu referire la incidența articolului 120 din Constituție, Curtea observă că autorul nu a motivat în ce măsură examinarea în lipsa părților a unei cereri privind anularea încheierii de scoatere a cererii de pe rol sau reglementările cu privire la posibilitatea contestării cu recurs doar a încheierii de respingere a cererii de anulare a încheierii privind scoaterea cererii de pe rol afectează caracterul obligatoriu al hotărârilor judecătorești definitive. Dacă ar proceda la examinarea fondului sesizărilor formulate de o asemenea manieră, Curtea Constituțională l-ar înlocui pe autor în invocarea argumentelor de neconstituționalitate, fapt care ar echivala cu un control din oficiu (a se vedea DCC nr. 109 din 13 iulie 2021, § 24).

22. De asemenea, autorul susține că examinarea chestiunilor referitoare la scoaterea de pe rol a unei cereri fără prezența părților constituie o ingerință în exercițiul dreptului său la un proces echitabil și îi limitează accesul liber la

justiție. Autorul consideră că în asemenea cazuri se impune prezența fizică a părților.

23. Curtea reține că garanțiile articolului 20 din Constituție, care își găsește corespondența în dispozițiile articolului 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, nu presupun participarea obligatorie a părților la ședințele de judecată la orice etapă a procesului judiciar.

24. Potrivit jurisprudenței constante a Curții Europene a Drepturilor Omului, în cadrul procedurilor în fața unei prime și unice instanțe, dreptul la „o audiere publică” în sensul articolului 6 § 1 din Convenție include un drept la o „audiere orală”, cu excepția unor circumstanțe excepționale care justifică renunțarea la o astfel de audiere (a se vedea *Göç v. Turcia* [MC], 11 iulie 2002, § 47; *Covalenco v. Republica Moldova*, 16 iunie 2020, §§ 20-22). Curtea Europeană a identificat situații în care circumstanțele excepționale menționate ar putea justifica renunțarea la audiere, cum ar fi cazurile în care nu există probleme de credibilitate sau fapte contestate care pretind o audiere, iar instanțele pot soluționa litigiul în mod echitabil și rezonabil, pe baza materialelor cauzei (a se vedea *Döry v. Suedia*, 12 noiembrie 2002, § 37, și *Saccoccia v. Austria*, 18 decembrie 2008, § 73), cazuri în care se ridică probleme pur juridice, cu un domeniu de aplicare limitat (a se vedea *Mehmet Emin Şimşek v. Turcia*, 28 februarie 2012, §§ 29-31) sau probleme de drept care nu prezintă o complexitate deosebită (a se vedea *Varela Assalino v. Portugalia* (dec.), 25 aprilie 2002 și *Speil v. Austria* (dec.), 5 septembrie 2002) sau în situații în care cauza se referă la aspecte pur tehnice (a se vedea *Schuler-Zraggen v. Elveția*, 24 iunie 1993, § 58, și *Döry*, citată *supra*, § 41).

25. Curtea notează că, de regulă, instanțele judecătorești soluționează cererile privind anularea încheierii de scoatere a cererii de pe rol, pe baza dosarului civil și a materialelor anexate la cerere, fără citarea participanților la proces.

26. Norma contestată prevede posibilitatea examinării cererilor despre anularea încheierii privind scoaterea cererii de pe rol cu participarea părților, însă instanța de judecată dispune în funcție de circumstanțele care justifică prezența acestora. Așadar, identificarea cazurilor care necesită a fi examinate cu prezența părților îi revine judecătorului de caz, în funcție de complexitatea cauzei, necesitatea prezentării unor explicații suplimentare ș.a. (a se vedea DCC nr. 12 din 6 martie 2024, § 37).

27. Referitor la incidența articolului 119 din Constituție, Curtea notează că părțile interesate și autoritățile competente pot exercita căile de atac numai în condițiile legii. În acest context, Curtea reiterează că ține de competența legislatorului să instituie numărul căilor de atac și condițiile în care acestea pot fi exercitate cu respectarea prevederilor Constituției (a se vedea DCC nr. 185 din 21 decembrie 2023, § 27). Cu referire la norma criticată de la alineatul (5) din articolul 268 din Cod, Curtea menționează că legislatorul a acordat părții care urmărește repunerea cererii pe rol dreptul de a contesta încheierea judecătorească de respingere a cererii de anulare a încheierii privind scoaterea cererii de pe rol, asigurând astfel o garanție pentru respectarea accesului la justiție.

28. În acest sens, Curtea nu vede cum este afectat dreptul de acces la justiție, ca parte a dreptului la un proces echitabil. Restabilirea cererii pe rolul

instanței continuă cu examinarea fondului cauzei, unde ambele părți beneficiază de suficiente drepturi procesuale.

29. Având în vedere cele menționate, Curtea reține că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate nu întrunește condițiile de admisibilitate și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolelor 135 alin. (1) literele a) și g), 140 alin. (2) din Constituție, 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a cuvântului „poate” de la alineatul (4) și a alineatului (5) din articolul 268 din Codul de procedură civilă, ridicată de dl Victor Coda, în dosarul nr. 2-21197/2019, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Liuba ȘOVA

*Chișinău, 1 august 2024
DCC nr. 95
Dosarul nr. 123g/2024*